

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1896. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Fejlesztő szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számonkaphatók: Rotter Izsák és Weisz Herman tőzsdéjében.

Autonómia.

Mikor Vlasics Gyulát Bánffy Dezső báró vallás- és közoktatásügyi miniszternek fölterjesztette, egy közeli bizalmasa megkérdezte tőle:

— Kegyelmes uram, mi lesz a katolikus autonómiával?

— Hát majd csinálunk valamit, de úgy, hogy ne legyen belőle valami.

Meg tudnánk nevezni azt az uriembert, a kinek a miniszter ur ezeket mondotta, de ha nem mondotta volna is, a tények fényesen igazolják azt a csunya játékot, a mit a miniszter a katolikusokkal évek sora óta oly lelkiismeretlenül üz.

Mit akarunk mi katolikusok, mikor szavunkat az autonómiáért fölemeljük?

Szabadságot a mi egyházunknak! Annyit és semmivel többet, mint a mit a protestánsok az 1790 diki országgyűlés óta egyházi ügyeik intézésében élveznek.

Kérjük és követeljük, hogy a katolikus alapokat, a melyeket katolikusok katolikus czélok előmozdítására összeadtak, adja ki a miniszter, a kormány a katolikusoknak. Gyakoroljon ellenőrzést, hogy biven és a czéloknak megfelelően kezelik-e, de adja a katolikusok kezelése alá.

Másodszor. Kérjük és követeljük azt, hogy katolikus iskoláink a katolikusok

kezelése és felügyelete alatt álljanak, ép úgy, mint a kalvinistákéi, a lutheránusokéi, és a zsidókéi. Az államnak tessék gyakorolni az államilag szükséges ellenőrzést, de egyéb befolyással ne éljen, a mint nem él olyanval a felekezetenél sem.

Harmadszor. Kérjük és követeljük, hogy a főpapi kinevezésekbe legyen befolyásunk magunknak a katolikusoknak. Mi választunk képviselőket, a kik az arra méltó egyének közül egyeseket ajánljának a kinevezésre. A kinevezés joga Ó Felségé, az apostoli királyé, de ne egy, a mi valásunktól elszabadult miniszter erőszakoljon a katolikusok nyakára püspököket, hanem hallgassák meg a katolikus hívők képviselőinek véleményét és óhaját is.

Szabad állammak mondják Magyarországot, kimondották a vallás szabad gyakorlatát, tehát ne tartsanak bennünket száraz dajkák karjai között.

Az 1848. évi XX. törvényezikk tökéletes egyenjogúságot hirdetett minden vallásnak, legyen tehát az 1848-ki szabadságból nekünk is részünk.

Akarunk-e többet követelni, mint a felekezetek? Nem! egy hajszálnyival sem. El akarunk-e valamit venni azok jogaiból? Nem! egy betűt, egy vesszőt sem.

Legyen szabad valamennyi, de engedjék meg, hogy mi katolikusok is sza-

badok lehessünk. 900 esztendő óta védjük a hazát, ontottuk érte vérünket, tehát ne égesse a szégyen pirja arcunkat, ne lázítanak bennünket, hogy akkor, a mikor az öt évvel ezelőtt recipiált zsidók teljes szabadságot kaptak vallásuk gyakorlatában, belső vallási ügyeik intézésében, hogy mi katolikusok a hazának tett szolgálataink tejében még a zsidóknál is kevesebb joggal vagyunk kénytelenek megelegedni.

1896-ig Magyarország keresztény ország volt, legalább annak nevezte magát. Akkor a nemzet géniuszának homlokáról levették a keresztet és azt mondták, hogy ezután felekezetenküliek fogunk lenni, minden vallás magára lesz utalva és senkinek külön jog nem jár. Miért avatkozhat tehát bele az állam, a kormány a mi magánügyeinkbe? Ha levette a kezét rólunk, miért akaszt békókat ránk?

A mikor a szabadság, a jog és igazság nevében kértük magunknak a mi jogainkat, akkor a miniszter nem merte mondani, hogy: nem lehet, nem fogom megadni, hanem elkezdte azt a csunya játékot, a melyet már évek óta folytat: Csinál valamit, de úgy, hogy a dologból mégse legyen semmi.

1897-ben megválasztottuk az autonómiai képviselőinket. Azok a legteljesebb jóakarattal, respektálva egyházunk szerve-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Az apa.

Thord Oeveraas a faluban a legszebb és legerősebb ember volt. Éppen most lép a tisztelendő ur szobájába s büszkén fölemelt fölül ünnepélyes komolysággal így kezdi:

— Tisztelendő uram, fiam született, szeretném, ha megkeresztelné,

— Mi legyen a neve?

— Finn, Istenben boldogult apámat is így hívták.

— Kik legyenek a komái?

Oeveraas megnevezett néhány férfit és asszonyt, kik mind apja családjához tartoztak.

— Van-e még valami mondani valód? — kérdezte a lelkész.

A paraszt egy pillanatig hallgatagon állt ott.

— Van, — mondá — szeretném, ha tisztelendő ur fiamat külön egymagában keresztelné meg.

— Tehát hétköznapon?

— Igen, szombaton délbén tizenkét óraker.

— Meg lesz. Van-e még más mondani valód?

— Semmi sincsen.

A paraszt zavartan forgatta kalapját kezében, menni készült. A lelkész felállt és feléje ment.

— Hadd kívánjak neked még valamit, Thord, — mondá és jóságosan a paraszt szemébe nézett, — adja Isten, hogy e gyermek áldást hozzon házádba.

Tizenhat év mulva az esztendő ugyanazon napján Thord Oeveraast megint a lelkész szobájában találjuk.

— Az idő alig változtatott rajtad, — kezdte a lelkész.

— Hiszen nincs is gondom, tisztelendő ur.

— Hála Istennek. Mi a kívánságod?

— Fiam tizenhat éves, szeretném holnap bérmáltatni.

— Ismerem, derék fiu.

— Mielőtt megadom tisztelendő urnak a díjat, szeretném tudni, milyen helye lesz fiamnak a templomban.

— Az első helyek egyike.

— Nagyon örülök rajta, itt van tiz tallér.

— Kivánsz-e még valamit? — kérdezte a lelkész felpillantva.

— Nem én.

Thord elment.

Megint elmúlt nyolcz év, a mikor egy napon a lelkész dolgozószobája előtt nagy zaj támadt. A pap kinézett. Férfiak jöttek és Thord vezette a csoportot. A lelkész ráismert.

— Nagy kísértettel jössz ma, Thord.

— Szeretném, ha tisztelendő ur fiamat kihirdetné a templomban; Koren Storlident akar nőül venni, Gudmund Storliden leányát.

— Hisz Koren a leggazdagabb leányok egyike.

— Ugy mondják, — felelte Thord és végigsimogatta haját.

A lelkész kis ideig ott ült gondolatokba merülve; azután a nélkül, hogy valamit mondott volna, beirta a tanuk nevéit a könyvébe és a férfiak aláírták.

Thord három tallárt tett az asztalra.

— Csak egy tallér jár nekem, — mondá a lelkész.

— Tudom, de Finn egyetlen gyermekem, szeretném, ha a dolog jól sikerülne.

E nyilatkozat után a pap elfogadta az egész összeget.

— Most már harmadszor vagy itt fiad miatt, Thord.

— De most már végeztem is, — felelt Thord, zsebredugván pénzes zseckóját. Köszöret és ment, a többiek követték.

Két héttel később atya és fiu szép esendes időben a tengeren áteveztek, hogy Storlidenékel megbeszéljék a menyegzőt.

— Az evezőpad nincsen jól odaszögezve, mondja Finn és feláll, hogy megigazítsa. E pillanatban kiklik lábat alól a deszka, karjaival igyekszik egyensúlyt tartani, a mi nem sikerül neki és jajkiáltással a vízbe esik.

— Fogd meg az evezőt! — kiáltja neki az öreg és odatartja neki. Finn megakarja fogni, de kezei meg vannak meredve.

— Várj, várj! — kiáltja Thord és feléje evez. Ekkor a fiu a vízben hanyatt bukik, hosszú, hosszú pillantást mereszt apjára és — elsüllyed.

Thord nem akarta elhinni, nem mozdult, csak nézte, nézte azt a helyet, hol fia alámerült, mintha megint elő kellene bukni. Csak pár légbuborék szállt fel azon a helyen, azután még pár, végre még egy nagy, ez is elpattan és — a tenger sima lesz, mint a tükör.

Három nappal és három éjjel látták még az atyát azon a helyen körülvevzni, mi alatt

zetét, a Felsőfokú jogát belekezdtek a tanácskozásba. Akkor a miniszter valahogyan összeakarta vesztetni a híveket a püspökökkel, aztán csináltak 27-es bizottságot, majd kilenczest, aztán jött a tizenkettes bizottság, a miniszter küldöttei tanácskoztak, vitatkoztak, a mit építettek, le is rontották, szóval úgy dolgoztak, hogy semmi a dologból ne legyen. Így játszott velünk a kultuszminiszter, így válnak valóra szavai, a melyeket még kinevezése előtt mondott.

Ez a jog, törvény és igazság minisztériuma.

Mi ez? Semmi egyéb, mint a mit Apponyi Albert gróf mondott: a **katolicizmus üldözése**. „Ha nekünk katolikusoknak — ugymond — nem adják meg azokat a jogokat, a melyeket a protestánsoknak és reformátusoknak megadtak és a melyeknél többet mi sem követeltünk és nem követelünk, akkor ez nem egyéb, mint a katolicizmus üldözése.”

Jönnek a képviselői választások. Minden katolikus ember, ha tart még valamit katolikus hitére, olyan emberre adja szavazatát, a ki az autonómiában is velünk tart és nem a miniszter szekerét tolja.

Városi közgyűlés.

Szokatlanul nagy volt a biz. tagok érdeklődése a ma délelőtt lelelt közgyűlés iránt, melynek rövid, de tartalmas tárgysorozata bőven nyújtotta az alkalmat a városatyai tevékenység kifejtésére, másrészt pedig az eléstással párosult tehetségek villogtatására. Ez utóbbit kevésbé vagy legalább is nem láttuk úgy tárgyalásánál felette kívánatos lett volna. Ilyen kérdés volt *Farkasdy* Dező biz. tag indítványa a felállítandó országos lelencházak tárgyában. Igaz, hogy egyhangú felkiáltással elfogadtattak a lapunkban is bőven ismertettet indítvány, ámde némi eszmecsere még sem ár-

nem evett s nem ivott; fiát kereste. Csak a negyedik nap hajnalán találta meg és maga vitte a hegyeken át haza, tanyájába.

E nap óta vagy egy év mulhatott el. Ekkor a lelkész egy őszi este már későn hallotta, hogy valaki a pitvarajtó előtt van és tapogatva keresi a kilincset. A lelkész kinyitja az ajtót és magas termetű, görnyedt tartású férfi lép be. Sovány volt és haja teljesen megöszült. Sokáig nézte a lelkész, mielőtt ráismert. Thord volt.

— Ilyen későn jössz Thord? — kérdezte a lelkész és megállt előtte.

— Fájdalom, későn jövök — felelt Thord helyet foglalván.

A lelkész is, mint a ki valamire vár, leült; sokáig hallgattak.

Végre megszólalt Thord:

— Van valamim, a mit a szegényeknek szeretnék adni; jótékony alapítványt szándékozom tenni, mely fiam nevét viselne.

Felállt, nagy összeg pénzét tett az asztalra és megint leült.

A lelkész összeszámlálta.

— Ez nagyon sok pénz, — mondá.

— Tanyám árának a fele; ma adtam el, — felelt Thord.

Sokáig ülték megint hallgatagon; végre kérdezte a pap megindultan:

— Mibe szándékozol mostan kezdeni?

— Jóba.

Immét hallgattak. Thord földre irányította tekintetét, mi alatt a pap kérdőleg tekintett rá. Ekkor egész csendesen mondá:

— Azt hiszem, hogy csak most lett fiad igazán áldásodra.

— Igen most, én is meggyőződtem arról, — felelt Thord és arczán két nehéz könyvecséppergett végig.

tott volna. Volt ilyen csendesen s mondhatjuk, nem közmelegedése elintézték úgy több is. Dicsőretekkel megemlékezünk ez alkalommal is *Falk* Pál báró főispán elnöki működéséről, a ki — mint ezáltal is — nem mulasztotta el elnöki tisztéből kifolyólag inteni, figyelmeztetni a biz. tagokat feladataik fontosságára főleg akkor, ha a városnak elemmentáris érdekei a körültekintő lelkiismeretes működést hiválón szükségessé teszik. Utalt főleg a gazdasági tanácsosi állás betöltésére, mely állásnak fontosságát néhány erős vonással kidomborította.

A közgyűlés megnyitása után a mintegy 110 biz. tag sűrű sorából felemelkedett *Pollák* Armin biz. tag s *Keé* István főkapitányhoz intézett egy rég ismert, sokszor megvitatott interpellációt. Hiányos magyarsággal s a héber nyelvre emlékeztető dialektikával panaszkodott *Pollák* Armin, hogy a helyi piacon a kofák korai s tolokodó vásárlása miatt tisztességes asszony piacon első kézből nem szerezheti be a házi szükségleteit. Intézkedést kér az iránt, hogy továbbárusítók csak 9 óra után vásárolhassanak. Felszólalásának második részében kéri a közgyűlést, hogy saját kebeléből küldjön ki egy 10 tagu bizottságot vásárrendezésre, mert a kapitányok ahhoz nem értenek.

Keé István főkapitány kijelenti, hogy az indítvány első részét helyesli, helyeselte a közgyűlés is, szabályrendeletet alkotott s a minisztérium a szabad ipar fogalmával nem tekintette összeegyeztethetőnek a korlátozást s nem hagyta helyben a közgyűlési határozatot. A vásárrendezést illetően csak annak a kijelentésére szorítkozik, hogy a mappa mindig készen van, betekinhető s vásárrendező bizottság kiküldését időszerűtlennek tartja s így nem hiszi, hogy cézálhoz vezetne. — A közgyűlés s *Pollák* Armin is tudomásul vette a választ.

Farkasdy Dezőnek a lelencházra vonatkozó indítványát miután a közgyűlés elfogadta, a gazdasági tanácsosi állás betöltésére került a sor. A kandidáló bizottság a pályázókat a következő sorrendben ajánlja: *Gebhardt* Bódog, *Mohai* Lajos, *Polczér* Péter és *Csekő* Lajos. A szavazatszedő bizottság elnöke *Szommer* Mór, a ki a szavazás befejezése után a szavazás eredményét a következőkben hirdeti ki: *Polczér* Péter kapott 44, *Mohai* Lajos 42 és *Gebhardt* Bódog 23 szavazatot, mire elnöklő főispán *Polczér* Pétert a közgyűlés lelkes éljenzése közepette a gazdasági tanácsosi állásra megválasztottnak jelenti ki s nyomban intézkedett a közgyűlés eddigi fizetésének s a személyes pótlékának beszüntetése s a tanácsosi állás után járó fizetés kiutalása iránt, majd pedig az alkaptányi állásra a pályázati hirdetmény kibocsátása elrendeltetett.

Az ezredéves tanulói ösztöndíjra régy pályázó jelentkezett: *Bartushek* János, *Kárnik* József, *Miller* István és *Szirkovits* József. A gimnázium tanári kara első helyen *Kárnik* Józsefet ajánlotta, a közgyűlés mégis közmelegedése 52 szavazattal *Miller* István joghallgatónak adta az ösztöndíjat.

A tanács a következő munkálatokra árlejtés mellőzésével *Bognár* Mihályt ajánlja, *Pénzes* Imre takarékosági szempontból árlejtést kíván *Say* és *Saára* biz. tagok azonban a tanács véleménye mellett szólnak fel s ugyancsak ily értelemben hozta meg egyhangulag a közgyűlés is a határozatot. — *Szabó* Jenő kanonok, a „*Ferencz* József növelde” gondnoka az intézet előtti járda költségeinek eléngedését kéri. Tekintettel arra, hogy az év. ról. és lár. iskolák előtti járdák költségei is eléngedtettek, a közgyűlés ez ügyben is helyt adott a kérelemnek. — Mivel az öreghegyi hegység szabályrendeletét a minisztérium nem hagyta jóvá, a választmány a tisztikar lemondott a tisztikarokról, *Trombó* József hegybíró azonban jogában némi korlátozással ideiglenesen meghagyatott. Ugyane tárgy kapcsán kimondta a közgyűlés — mivel a kintlakás meg nem tiltható — hogy a már kirótt és beszedett perabüntetések visszaváltásának. — A rácshegyi dűlőút áthelyezése tárgyában a bizottság, mivel ez esetben bírtokvétel, illetve eladásról van szó, csak a jövő közgyűlésen hozhat határozatot.

Egy fontos téma képezte ezután a vita tárgyát. A szervező bizottság, majd a tanács két bűnügyi nyomozó állás szervezését hozta javaslatba 1200—1200 kor. fizetéssel. Többször nyilatkoztunk már e tárgyban s a ki ismeri a rendőrszolgák jelenlegi munkakörét s az új bűnügyi eljárás folytán a rendőrség vállaira nehezedő felelősség teljes munkát, az nem zárkozhatik el még áldozatok árán sem e fontos és szükséges állások szervezése előtt. Az az ősi alkotmány nem örök mobil, időről-időre kenni kell azt s félti, hogy a farkas gazda szűkmárkusága hatalmasan boszulja meg magát s az ódiomot, mint mindig, arra az agyonterhelte, a jelenlegi ügyrendszer mellett szinte már nem cselekvőképes rozogta rendőrségre tereplik, a melynek lelkiismerete, törekvése saját fizikai erőtlenségén szenved hajótörést. Tapasztaltuk ez alkalommal, hogy a bizottsági testület még mindig nincs tisztában a rendőrség fontos hivatásával, szinte ellenlábasa, kerékkötője a helyett, hogy barátja, támogatója, lenne. *Keé* István főkapitány ismeri az uralgók közönyt s épen azért csodáljuk, hogy a főkapitány nem vetette latba minden tudását, minden erejét a tényállás helyes feltüntetésére. Megkísérelte ezt helyesen, okosan *Havranek* József polgármester, de mégsem teljes eredményvel, a mennyiben ezt az égető kérdést is egyéb mód hiányában kedvezőbb időkre kellett elhalasztani.

A korcsmák, sörházak, kávéházak, stb., továbbá a marhárlatok kezeléséről szóló szabályrendeleteket a közgyűlés csekély változtatással elfogadta. — A város, mint erkölcsi testület a jelen közgyűlés határozata folytán a gazdasági munkás és cseledegyelőző pénztár alapító tagjai közé 500 koronával belépett. — A város által megvett sörház-épületben levő sörhűtő megvételére vonatkozó tanácsai előterjesztést, hogy a hűtő 292 koronáért megvétel, a közgyűlés a jogügyi szakosztálynak adta ki.

A tárgysorozat további pontjai közül a megyetéri kut renoválása keltett nagyobb vitát. A tanács új kut furását ajánlja 1400 koronával költséggel, a közgyűlés azonban a régi kut renoválását határozta el. — *Szabady* István és *Koch* Ferencz napidíjas irnokoknak a két fizetéselelőlet a közgyűlés megszavazta.

Végül *Alayhy* Dező is iszk. elnök ismereti a polgári leányiskola tanítóinak fizetési mizeriátit s kéri a fizetések jogos és méltányos rendezését az állami alkalmazottak fizetésének mintájára. A közgyűlés az iskolaszék előterjesztése értelmében határozott annál is inkább, mert a városra nézve az c-ekély anyagi áldozattal jár.

Az ülés fél 1 órakor ért véget.

UJDONSÁGOK.

— **Vértessy** Sándor, a budapesti kir. ítélő-tábla elnöke nyagdíjba vonulása alkalmából a helybeli törvényszékhez igen megleghangu és mély érzéssel megírt bucsuzó leiratot intézett, melyet *Daróczy* István kir. törvényszéki elnök tegnap délután teljes tanácsülésben hozott a törvényszék tudomására. A bucsuzó elnökhöz intézendő felirat készítésével, kit nagy érdeme s nemese egyénisége oly magas polczra tették érdemessé, a tanács dr. *Máder* Ferencz kir. táblai bírót bizta meg.

— **Egyházmegyei hírek.** *József* Stherczeg 6 es. és kir. Fensége a megüresedett úrómi-plebániára *Miller* József árkezesfővári áldozópapot mutatata be.

Nagy Károly nagy-hantosi és *Schmall* György ráczkevei káplánok kölcsönösen áthelyeztettek.

— **Az Oltár-egyesület** szentmiséje a jövő vasárnap — márczius 8-án — d. e. 10 órakor a személnári templomban fog bemutatni a Mindenhatóknak.

— **Körlevél.** Károly János káptalani helynök ur, nagyprépost II. számú körlevelében egész terjedelmében közli XIII. Leo pápa Ó szentségének a keresztény demokraciáról tárgyaló nagyfontosságú levelét (melyet legközelebb magyar nyelven mi is megismertettünk olvasó közönségünkkel.) A III.-ik számú körlevelében pedig közli a jubileumi bucsu mikénti elnyerhetése körül felmerült némely kételyeket eloszlató egyházi határozatokat. Tudatja a papsággal, hogy a jezsuiták budapesti házában lelki gyakorlatok bármikor tarthatók. Kitézi a plébánosi vizsga idejét május 22 és 23-ára. Előírja a papságnak ez évben kidolgozandó tételeket, a gazdasági munkás és cseléd segélypénztárok, valamint a vakokat gyámolító országos egyesület támogatását ajánlja. Végül a magyar kir. közig. bíróságnak a templomok dologi kiadásaira rendelt pénzek tőke kamatadómentességéről hozott ítéletét mihez tartás végett tudomására hozza az érdekelteknek.

— **Ovodai közgyűlés.** A székesfejvári tóvárosi, Szent Imre hercegről nevezett róm. kath. kised-óvó egyesület március hó 3-án d. e. 11 órákor a városház nagytermében évi rendes közgyűlést tartja, melyre az egyesület tagjai ez uton is meghívatnak. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Titkári jelentés az 1900. évről. 2. A zárszámadás bemutatása. 3. A pénztár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 4. Az 1901. évi költségvetés bemutatása. 5. Esetleges indítványok. Az egyesületnek védnöke Krenca Ignác, apátkanonok; van jelenleg 35 alapító, 90 rendes, 8 pártoló tagja.

— **Kinevezés.** Lengyel Sándor helybeli lakost, ki városunk adóhivatalánál mint adóhivatali gyakornok volt alkalmazva, a pénzügyminiszter a moóri kir. adóhivatalhoz adótitkárré nevezte ki.

— **A babona áldozata.** Elbámulunk, midőn a középkor embereiről olvassuk, hogy azok a legvastagabb babonának pusztító őrvényeiben fetrengtek, és látva a sötét balhiedelem borzalmas eredményeit, elgondolni is alig tudjuk, hogy mikép jutott a mult idő időkig. Mennyivel inkább bámulhatunk azonban akkor, ha azt halljuk, hogy a 20. század embere tévelyeg a multnak ily sötétségében. Albrecht Vincze keresztési lakossal történt meg, hogy Lakatos Kati cigány asszony tőle folyó hó 18-án és 23-án azon ürügy alatt, hogy beteg feleségét meggyógyítja, összesen 76 koronát kiesalt. A cselekmény után megszökött a faluból és másnap Jaróka János osztrák cigánytól az olcsó pénzből mindjárt egy paripát is szerzett. A vizsgálatot már megindították.

— **Köszönetnyilvánítás.** Felejtetlen gyermekünk, Thom Erzsike elhunytával bánatos fájdalomunkat az Isten akaratában való megnyugvás s a sok oldalról megnyilatkozó részvét enyhíti, a miért hálánkat, köszönetünket kellőképen kifejezni nem vagyunk képesek. Fogadják tehát jóakaróink, jóbarátaink és ismerőseink, kik részvétükkel fájdalomunkat enyhítették, a ravatalra koszorút helyeztek, avagy koszorúkat a temetés alkalmával elküldeni szívesek voltak, ez uton is hálás köszönetünk nyilvánítását. De nem hagyhatjuk hálánk említése nélkül dr. Bierbauer Viktor t. főorvos ur fíradhatlan buzgalmát sem, a ki minden lehető alkövetett kérdés gyermekünk megmentése érdekében Székesfejvárra, 1901. évi február hó 27-én. Thom Ferenc és családja.

— **A bűti vásár forgalma.** A most legutóbb tartott bűti vásárról kiállított statisztika szerint szárvasmarha felhajtott 2967, eladott 1142 dr. Felhajtott továbbá 2420 ló, eladott 1410, sertés felhajtott 51 dr. s az mind eladott.

— **Új körorvos megyénkben.** A Martonvásáron megüresedett körorvosi állásra a folyó hó 26-án tartott választás alkalmával Varga István dr. budapesti lakos választott meg.

— **Fiatalkasszó.** Léderer Jakab Ösz-utca 18. sz. alatti lakos, kaszárnai kantinos a napokban Schwarcs Gyula nevű, 16 éves sógorának 90 koronát adott, hogy a dohánytözsében bevásároljon. Az ifjú sógor megörült a marék pénznek s a dohánytözsde helyett Budapestre ment s ott vig napokat élt volna, ha a rendőrség távirati megkeresésére az államrendőrség le nem tartóztatta volna.

— **Halálozás.** Balassa Lajosné, szül. Szűts Ilona, f. hó 26-án d. u. 4 órákor életének 61-ik, boldog házasságának 45-ik évében hosszas szenvedés után Lepsényben meghalt. Az elhunytat március hó 1-én helyezik nyugalomra a k.-nyéki családi sírboltban.

— **Bűnügyi főtárgyalások sorrendje.** A székesfejvári kir. törvényszéknél Március hóban a bűnügyi főtárgyalások a következő sorrendben tartatnak meg: 2-án. Horváth István súlyos testi sértés vétsége, Nagy Imre és társa lopás büntette. 5-én: Stokinger Mihály és társa lopás büntette, ifj. Krammer József súlyos testi sértés büntette. Freud Armin sikkasztás büntette. 6-án: Wittwindsch Mihály súlyos testi sértés büntette, Teiczinger János és társa lopás büntette, ifj. Nyul Ferencz lopás büntette. 9-én: Virág István és társa gondatl. okozott súlyos testi sértés vétsége, Sallai László súlyos testi sértés vétsége, Csögör János lopás büntette. 12-én: Haán Mózes és társa család és család bukás büntette. 13-án: Rédl József hatóság elleni erőszak büntette, Horvát Teréz lopás vétsége, Paksi Mihály lopás büntette. 16-án: ifj. Buzás Sándor magánalkértés büntette, Cs. Szabó Ferencz lopás büntette, Kömives Pál lopás büntette. 19-én: Gölle Péter sikkasztás büntette, Német Ödön rága-mazás vétsége. 20-án: Bársony István súlyos testi sértés vétsége, Grünhut Lipót könnyű testi sértés vétsége. 23-án: Kozma József és társa könnyű testi sértés vétsége, Molnár Lajos súlyos testi sértés büntette, ifj. Gráczor István orgazdaság büntette. 27-én: Kaiser Sándor vétkes bukás vétsége, Szabó István és társai súlyos testi sértés vétsége. 30-án Tilinger István súlyos testi sértés büntette, Keckeméti József és társai súlyos testi sértés büntette.

— **Nagyelkü adomány.** Meszlény Pál velencei földbirtokos, orsz. képviselő — ez a minden nemes intézmény és jó ügy iránt oly benső érdeklődést tanusított kiváló férfiu, — a kinek a többi között a szegény anyagi viszonyok között levő k.-nyéki róm. kath. iskola is oly hálással élvezi állandó jóakarátát és bőkezű támogatását, legújabbán a főparancsnoksága alatt álló k.-nyéki önk. tüzoltóegylet czéljaira 100 koronát adományozott. Az áldozatkész képviselő ur ezen adományával az egyesületnél csak mintegy folytatta nemes önmegadózatását.

— **Tobak-verekezés.** Szinte szokatlan dolog ilyenről is hallani, pedig hát a napokban ez is megtörtént. A Weisz és Tull féle tobak-utcai börgyárban ugyanis Kostyelik Illés és Körösy Ferencz tobak-segődek ittas állapotban összeszólkoztak, majd rövid vita után össze is ültek. Bár mindketten véresen hagyták el a harcmezőt, a győzelmi babért Körösy nyerte el. Az ügy a járásbíróaság előtt nyer végleges elintézését.

— **Megkérült, a kocsi és ló.** Legutóbbi lap-számunkban megírtuk, hogy Sapkás Károly malombérlő lovát s kocsiját Galambos István szőlője elől elhajtották. A rendőrség a nyomozás a legzáróbb körben megindította s rövid idő alatt eredményre is vezetett, a mennyiben, tegnap a budapesti rendőrség táviratosított, hogy a kérdéses ló és kocsi, megvan, a tulaj azonban mindeddig ismeretlen. A kocsin levő löpökör nem került elő.

— **Jótekonyság.** Szabó Ferenczné malom-u. 28 sz. alatti lakosnő részére adományoztak: Brandt Ferenczné ő nagysága 3 koronát, Csúcs Istvánné és N. N. 1—1 koronát. A sorsüldözött család nevében köszönetet mondunk a fenti adományokért.

— **Megugrott tolvaj.** F. hó 26-án a délutáni órákban a vásártéren levő Ehrenthal-féle vendéglőben Németh Pál vasmegegyi származású mézszároslegény egy sörös rézcspapot kínált eladásra. A vendéglős a rendőrség figyelmét felhívta a gyanus eladóra, mire azonban a helyszínerre mentek, Németh munkakönyvének s a rézcspagnak hátrahagyása után megugrott.

— **Baleset.** Zöld Sándor Szunyog-utcai lakos, a Felmayer István és Fiai kékfestő gyár munkása a czilinderező gépnél volt alkalmazva, a hol tegnap délelőtt munkaközben a gép ke-rekeinek szíjja balkarját elkapta s egyik ujját teljesen összeroncsoolta. A vizsgálat során kiderült, hogy a baleset saját vigyázatlanságának következménye.

— **Halálozás.** Következő gyászjelentést vet-tük: Özevgy Gyurkovics Lajosné, szül. Fodor Erzsébet fájdalomtól megtört szívvel tudatja a felejtethetlen jó férj, apa és após Gyurkovics Lajosnak folyó évi február hó 27-én délután 1/4 órákor hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 69-ik, boldog házasságának 33. évében történt gyászos elhunytát. A temetés a róm. kath. Anyaszent-egyház szertartásai szerint március hó 1-én délután 1/4 órákor lesz a halász-utcai 4. sz. gyászházban.

— **Hirtelen halál.** Nagy Károly abai lakos folyó hó 27-én az utcán hirtelen összeesett és meghalt. Hozzáértőzőink semmi rosszlérlől sem panaszkodott s így a szerencsétlen valószínűleg szívizélhűdés érte, mit majd az orvosrendőri vizsgálat fog megállapítani.

— **Előnti tinók.** Vasárnap az országos vásár folyamán Szekeres Sándor helybeli lakos két tinója a marhavásártérről, míg Szekeres egyéb marhákra alkudozott, eltűnt. A mennyiben a tinók még maig sem kerültek elő, nagyon valószínű, hogy lopás esete forog fenn, miért is a rendőrség a tettes kézrekerítésére iránt a szűk-séges intézkedéseket megtette.

— **Bikaviadal.** Folyó hó 25-én Eberhardt János és Mészáros István csóori cselédeemberek a fejérvári vásárról ökröket hajtottak hazafelé. A moóri határban találkoztak Németh Vendel pásztorral, a ki csemegével csalogatta Nána községi bikáját, a mely a marhák láttára megvadult s először Német Vendelt, majd Eberhardt Jánost szarvahegyére vette s rövid lég-tornászati művellet után mind a kettőt a földhöz teremtette de még ezzel nem elégedett meg a rakoncátlan állat s ha idejekorán meg nem fékezik, Eberhardtól kiszorítja a lelket. A két sebesült a garabonciás bika megrendszabályozását, Nána községtől pedig fájdalomdíjat kérnek.

— **Megszűnt sertésvész.** A Kajászó-Szt-Péter községben uralgott sertésvész megszűnt, miért is az alispán nevezett községnek a zárlat alól leendő feloldását mai napon elrendelte.

Gyűjtsünk BÉLYEGEKET!!

bármely országból való és bármely nemű, még ha egészen közönséges is. A cél: szegény gyermekeknek papokká való nevelése. Jutalmul emléktárgyakat adok rózsafüzé-
ket, sz. Antal prágai Jézus képeket. A kül-
deményeket és esetleges kérdézőkördéseket
meltóztatásék Bregenzbe Voralberg Bureau,
Bellegem intézni.

— Öngyilkos honvéd. Kiss Antal tisztiszolgát ma délután Zöld honvéd-százados Nádor-utcai lakásán halva találták. Az orvosrendőri vizsgálat szerint Kiss az öngyilkosságot még reggel 9 óra tájban követhette el, mert a test már teljesen hideg volt. Gazdája revolveréből irányzott a saját testének három golyót, melyek egyike a szívet érte s rögtön halált okozott. Levelet nem hagyott hátra, tetének oka, miként ismerősei előtt többször emlegette, családi viszálykodásokra vezethető vissza. A hullát a csapatkórházba szállították.

Néhány szó a pusztai cselédlakásokról.

Mikor egy néhány hétig tartó kemény hideg után ki-ki bukkan az öreg nap téli álmából, mintha a másik oldalára fordulna tovább a pihenésre — bizonyos jól eső érzés fog el.

A pusztára, a cseléd- és béreseberekre és különösen a gyermekeikre gondolkodok ilyenkor, a kik jóformán az egész telet a szobában töltik és csak akkor jöhetnek elő, ha enyhül az idő.

Mert bizony nem irigyendő ez a pihenés sem a gyermekekre, sem az öregekre; sőt ekkor szenvednek legtöbbet.

A ki már megfordult ilyen cselédlakásban, helyeavalónak találja a felszólalást.

Vége a költői oldalának, annak a pusztai életnek, melyet oly sokan megénekeltek.

Közepes nagyságu szobában, mely 3-4 tagu szerény igényű családnak sem sok, következetesen két-két család van beszállásolva legkevesebb 11-12 taggal.

Mily szorongás, mennyi panasz, midőn ebédre vagy éjszakára összejönnek.

Voltam olyan helyen is, hol egy terjedelmes szobában legalább 15 család lakott együtt. Ezt a megyében láttam több helyen, de azt hiszem így van ez másutt is.

Hogy mennyi erkölcsi hátránnyal és veszteséggel jár ez, arról nem szölok, mert, ha nálunk valaki erről beszél, az prédikál.

De hát gondolkozzunk liberálisan és beszéljünk a közügy, közjó, jelen esetben az egészségügy érdekében.

Egész tisztelettel hívom fel az illetékes körök, esetleg a t. megyei főorvos úr figyelmét ezen körülményre. Hiszen a népszámlálási statisztikából ez is kifog derülni.

8-9 gyermeket minden cseléd lakásban rendszeren találhatni, ezen kívül a felnőttek. Az iskola rendszeren távol, vagy az időjárás kellemetlenségei miatt jóformán az egész telet otthon töltik.

Kétségtelen továbbá, hogy kevesebb az érzékük is a tisztaság iránt. De olyan helyen szinte lehetetlen is — egy részt a sok gyermek miatt, másrészt hol több úr és asszony parancsol rendszeren senkisé megdörmöskölni.

Mily végzetes ilyen helyen valamely ragályos betegség. Vagy gondoljunk csak arra a helyzetre, ha egyik-másik családban betegség, születés vagy halálozás fordul elő. A perpartvart jobb nem is említeni.

Ilyen a lakás. Hát a konyha? Képzljünk el egy nagy szélesebb folyosót két oldalt ugynevezett nyitott tűzhelyekkel. Hideg, szellős, füstös. Bizony ott sem terem az egészség.

Végül azonban nagyon méltánytalan, mondhatnám embertelen dolog ez. Megérdemelné mindegyik cselédember fáradságos munkája után, hogy legalább tisztességes otthona legyen. Mert hát a kinek pusztája van, vagy csak bérl,

tudna és adna is külön lakást mindegyik cselédjének, csak be kellene tartani a zsufolt lakásokra vonatkozó szabályrendeleteket, ha ugyan vannak ilyenek, vagy alkotni, ha nincs.

Még a madár sem fészkel többet magával. Igazán szánalmas helyzet. Mily könnyen terjed ily helyen az elégedetlenség, mily alkalmas gyújtó anyag ez a szocializmusnak. Pedig ezeknek még tiszta a gondolkozásuk, bár már tudatában vannak ennek a méltatlanságnak és sok panaszt hallottam, mégis szívesebben választaná mindegyik a külön lakást, mint a felemelt bért.

Nem sokkal különb a helyzet — bár tűrhetőbb — nyáron sem, mert az éj ismét csak összehozza a nagy családot.

Mennyi áldást esdene le az a sok hálaltelt szív, ha ez az állapot mielőbb megszűnnék! Pedig nemcsak a munkaadónak, de a nemzetnek is javára szolgál, ha egészséges, edzett munkásai vannak! S. Gy.

Színház.

Február 26.

Bisson „Az államtitkár ur“ című vigjátékának előadásával végre ismét élvezetes esténk volt. Nikó Linának a Vigszínház egyia elismert művésznőjének fellépte s társulatánk részéről is szereptudás, jó összjáték, ügyes alakítások és szellemes ötletekben gazdag szindarab tették az estét élvezetessé. Mintha a vendégművésznő magával hozott volna valamit társulatunk részére a Vigszínház gárdájának szinpadai fegyelmességéből; mintha az ő kedvéért mindenki iparkodott volna kitenni magát s folyton szem előtt tartották az előadott darab alapszemjét, mely szerint a becsületesebb iparkodás mellett a mai világban nagyon szükséges egy kis protekció is. Általában azt mondhatjuk, hogy az előadás jól sikerült. A darab meséjét nem adjuk, mert az csak a szerelmes francia író feldolgozásában képes érdeklődést kelteni.

Nikó Lina (Mariollene) hangjában, gesztusaiban, öltözékeiben és maszkiájában egyaránt jellemzetes, életteltjes alakítás adott. Minden mozdulata öntudatos, a kártyavetőből avanzsított úri hölgyet kitűnően jellemző volt. A legapróbb részletéig kidolgozta szerepét, úgy azonban, hogy ábrázolt aiaik mindig egyöntetű. Halmai éléken s a közönség látható megelégedése mellett játszotta a czimszerepet. Lányi Irma finom diskreccióval alakította az amerikai özvegyet, míg Főti Frida kedves és természetes ábrázolója volt a kis naiv Lambertinnének. Déri, Szatmáry és Tiszai szerepükben megállták helyüket.

Február 27.

Lári és Fári. Tiszai Miksa jutalomjátéka. A páholyok ürességét leszámítva, telt ház, de az előkelő közönség távolmaradásával, a mi úgy hisszük, legjellemzőbb az egész előadásra nézve. Ugy látszik okult a közönség az „Üstökösön“ s nem hajlandó bárki kedvéért is pénzt és idejét pazarolni azért, hogy egy unalmas estén keresztül boszankodjék. Ily szempontból nézve a dolgot, Tiszai teljesen rászolgált arra, hogy csak a kárzati közönség érdeklődjék iránta, mert ha már magának nincs annyi izlése; hogy valami értékes és jó darabot tudott volna jutalomjátékára választani, legalább kért volna tanácsot ahhoz értő emberektől. De persze a „székesfehérvári borbélyok harca“ című kecsegtető reklam volt s hogy is tudta volna ezt az alkalmat egy vidéki komikus színész elszalasztani, különösen mikor egy jellegzetes városi borbély mester utánzó maszkirozásával helyi érdekűvé is lehetett tenni a dolgot? Mily nagy foku marészség és izléstelenség kell

ez utóbbi elkövetéséhez, a közönség elbírálására bizzuk. A mi pedig a Lári Fári-t, az ehhez hasonló magyar boházatokot illeti, tiszteljük a multat, de ne bolygassuk azt, mert a mi jó volt annak idején, mikor még a „Pesti Divatlap“ tárczából merítették nagyapáink és anyáink összes szellemi táplálékukat, most már félelmesen unalmas. Még egyet. Egy idő óta igen furcsán kezdik nálunk felfogni a színházat és művészetet, s e komoly dologgal egyneműek bizony igen jóvialis tréfákat engednek meg. Kovácsnak virstli és vereshagyma koszorut adnak, Tisztainak pedig sült malacot eresztettek le a zsinórpadlásról, mintha nem is Székesfejérvárott s abban a színházban lennének, mely oly fényes és komoly művészi multtal dicsekedhetik, hanem Kutya-Bagason a nagykorosmában! Kérjük az illetőket, kik a közönség nevében ilyen dolgokat engednek meg maguknak, hogy máskor ajándékaikat privatim s ne a közönség előtt, mintegy annak nevében adják át a megtiszteltnek, mert izlésüket nem mindenki teszi magáévá. — Az előadás annyira érdektelen volt, hogy jobb hallgatással melőzni. (—)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kriminalista. Hogy Negele József moóri lakos gyilkosági ügyében a moóri avagy a helyi sajtó honnan merítette tudósítását, nem tudjuk. Annyit azonban kijelenthetünk az igazság érdekében, hogy Negele förtelmes tettének elkövetése után nem akart öngyilkos lenni, azt meg nem kísérelte s felesége vele nem találkozott s így az említett öngyilkosságot sem gátohlhatta meg. Hogy az öködtekett az ily hirlapi közlemény befolyásolja, az tény, mert hisz azok is emberek. Meg lehet azonban győződve róla, hogy a ilyen hírek regisztrálásában minden hirlapiró a valóságot keresi s hogy néha nem találja meg, az new az ő hibája.

Dr. Kriegl József-féle valódi angol bőrvédőkenőcs és boraxszappan

1. teljesen mentes minden tiltott vagy ártalmas drasztikus anyagoktól a legjobb kenőcs min- Before, dennemü börtisz- After.

tátalanságok ellen. — Egy tégely kenőcs egy boraxszappannal:

3 korona 30 fillér az összeg előleges beküldés mellett.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London SW.

Az utalvány a következőleg czimzendő:

Apotheker A. Thierry's balsam-Fabrik

in Pregrada bei Roitsch.

Nagybani vevőknek tetemes árengedmény.

Chief Office 48, Brixton Road, London S. W.

Valódi

Zagoriat mellszörp.

Kellemes ízű szer gyermekek és felnőttek részére. Mindenemü köhögés, tüdőhurut, elnyálkásodás és mellbajok ellen sikeresen használható. A nyálka feloldását elősegíti. Egy palack ára az összeg előleges beküldése ellenében 3 kor. 30 fill.

Kapható:

A. THIERRY'S Balsam-Fabrik in PREGRADA bei Roitsch-Sauerbrunn.

Kérjük a palack árát mindig megadni, különben a palackot nem küldjük meg.